

SHE'RIYATDA SO'Z TANLASH VA YOSHLAR TILINING TA'SIRI

Jabborova S.X.

Iqtisodiyot va Pedagogika universiteti o'qituvchisi

Xurramova Ziyoda Maxmadalali qizi

Iqtisodiyot va Pedagogika universiteti o'quvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18410509>

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy o'zbek she'riyatida so'z tanlash jarayoni va unda yoshlar tilining ta'siri tahlil qilinadi. Taqdimotda yoshlar nutqiga xos bo'lgan leksik birliklar sleng va og'zaki nutq unsurlarining she'riy matnga kirib kelishi ularning badiiy - estetik vazifasi hamda poetik ifoda imkoniyatlari o'rganiladi. Shuningdek she'riyat tilini soddalashtirish obrazlilikni kuchaytirish va o'quvchi bilan yaqin muloqot o'rnatishdagi o'rni yoritiladi. She'riy asarlar misolida so'z tanlashning badiiy ahamiyati va yoshlar tilining adabiy til rivojiga ta'siri xulosalanadi.

Kalit so'zlar. She'riyat, so'z tanlash, yoshlar tili, zamonaviy adabiyot, poetik til, sleng, og'zaki nutq, badiiy ifoda.

ВЫБОР СЛОВ И ВЛИЯНИЕ ЯЗЫКА МОЛОДЕЖИ НА ПОЭЗИЮ

Джабборова С.Х.

Преподаватель Университета экономики и педагогики

Хуррамова Зийода Махмадали кизи

Студентка Университета экономики и педагогики

Аннотация. В данной статье анализируется процесс выбора слов в современной узбекской поэзии и влияние на него языка молодежи. В работе исследуется введение в поэтический текст лексических единиц, сленга и элементов устной речи, характерных для языка молодежи, их художественно-эстетическая функция, а также возможности поэтического выражения. Также подчеркивается роль упрощения языка поэзии в усилении образности и установлении тесной связи с читателем. Художественное значение выбора слов и влияние языка молодежи на развитие литературного языка обобщаются на примере поэтических произведений.

Ключевые слова. Поэзия, выбор слов, язык молодежи, современная литература, поэтический язык, сленг, устная речь, художественное выражение.

WORD SELECTION AND THE INFLUENCE OF YOUTH LANGUAGE IN POETRY

Jabborova S.Kh

Lecturer of the University of Economics and Pedagogy

Khurramova Ziyoda Makhmadali qizi

Student of the University of Economics and Pedagogy

Abstract. This article analyzes the process of word selection in modern Uzbek poetry and the influence of youth language on it. The presentation studies the introduction of lexical units, slang and oral speech elements characteristic of youth speech into the poetic text, their artistic and aesthetic function, and the possibilities of poetic expression. It also highlights the role of simplifying the language of poetry in enhancing imagery and establishing close communication with the reader. The artistic significance of word selection and the influence of youth language on the development of literary language are summarized on the example of poetic works.

Keywords. Poetry, word selection, youth language, modern literature, poetic language, slang, oral speech, artistic expression.

She'riyat — bu so'z san'ati, ijodkorning ichki dunyosi, his-tuyg'ulari va falsafiy qarashlarini eng nozik, eng ta'sirchan so'zlar orqali ifoda etish mahoratidir. Shoir uchun har bir so'z — bu rang, ohang, hid, nur. Uni tanlash esa katta mas'uliyat va chuqur badiiy didni talab qiladi. Biroq, til – jonli organizm bo'lib, doimiy o'zgarishda, ayniqsa, bugungi globallashuv va raqamli asrda yoshlar tilining dinamikligi har qanday soha, jumladan, she'riyatga ham o'z ta'sirini ko'rsatmoqda. Bu ta'sir nafaqat yangi imkoniyatlarni ochib beradi, balki ba'zi xavflarni ham keltirib chiqaradi.

She'riyatda so'z tanlash shunchaki ma'no yetkazish emas, balki quyidagilarni ta'minlaydi:

1. Obrazlilik va tasvirchanlik: To'g'ri tanlangan so'z o'quvchi tasavvurida aniq va yorqin obrazlarni yaratadi, his-tuyg'ularni uyg'otadi. Metafora, metonimiya, sifatlash kabi badiiy san'atlar aynan so'z tanlovining mahsulidir.

2. Musiqiylik va ohang: Har bir so'zning o'z ohangi, ritmi bor. Shoir ularni mahorat bilan birlashtirib, she'rga o'ziga xos musiqiylik va ichki ritm bag'ishlaydi.

3. Chuqur ma'no va falsafa: Birgina so'z ortida ulkan ma'nolar yashiringan bo'lishi mumkin. Shoir ana shu ma'nolar katlamini ochib bera oladigan so'zni topishga intiladi.

4. Samimiylik va ta'sirchanlik: Tanlangan so'zlar she'rning ruhini, shoirning ichki kechinmalarini to'g'ri aks ettirsa, u o'quvchiga kuchli ta'sir qiladi va uning qalbiga kirib boradi.

5. O'ziga xos uslub: Har bir shoirning o'ziga xos so'z lug'ati va ularni qo'llash uslubi bo'ladi. Bu uning ijodiy individualligini belgilaydi.

Yoshlar tili — bu ijtimoiy muhit, texnologiya, internet, submadaniyatlar va globallashuv ta'sirida tez o'zgarib turadigan, o'ziga xos leksikaga ega bo'lgan tildir. U quyidagi xususiyatlar bilan ajralib turadi:

Jargon va sleng: O'zaro muloqotni tezlashtirish va o'ziga xoslikni ifodalash maqsadida yaratilgan yangi so'zlar, iboralar va qisqartmalar ("trend", "vayn", "like", "chelenj" kabi).

Xorijiy kiritmalar: Ingliz va rus tillaridan o'zlashtirilgan, ba'zan buzib talaffuz qilingan so'zlar.

Neologizmlar: Mavjud so'zlardan yangi ma'no hosil qilish yoki yangi so'zlar yaratish ("krutoy", "normalniy", "gap yo'q"ning yangi kontekstdagi qo'llanilishi).

Emotsionallik va erkinlik: Rasmiyatchilikdan yiroq, his-tuyg'ularni bevosita ifodalashga intilish.

Qisqalik va tezkorlik: Asosan, yozma muloqotda (mesenjerlar, ijtimoiy tarmoqlar) qisqartmalardan faol foydalanish.

Yoshlar tilining she'riyatga ta'siri ikki xil yondashuvni keltirib chiqaradi: uni boyituvchi omil sifatida qabul qilish yoki uni tilning "buzilishi" deb hisoblash.

Yangiliklar va imkoniyatlar:

1. Samimiylik va jonlilik: Yoshlar tilidagi erkinlik va samimiylik she'rga yangi havo, o'quvchiga yaqinlik olib kirishi mumkin. Bu ayniqsa, zamonaviy hayotni, yosh avlodning dunyoqarashini aks ettiruvchi she'riyat uchun muhim.

2. Zamonaviylik va dolzarblik: Yoshlar tilidan oqilona foydalanish she'rni dolzarb qiladi, uning "bugun" bilan bog'liqligini ta'minlaydi. Bu orqali shoir yosh auditoriya bilan tezroq til topisha oladi.

3. Yangi obrazlar va metaforalar: Har bir jargon, har bir yangi so'z o'ziga xos assotsiatsiyalarni, obrazlarni yaratish imkoniyatini beradi. Ular she'rga kutilmagan, original metaforik yechimlar olib kirishi mumkin.

4. An'anaviy qoliplarni buzish: Ba'zan yoshlar tilidagi elementlar she'riyatdagi mavjud an'anaviy qoliplarni buzib, yangi ifoda shakllarini yaratishga undaydi, bu esa she'riyatning rivojlanishi uchun muhim.

Xavflar va cheklovlar:

1. Badiiy qimmatning pasayishi: Jargon yoki slengdan ko'r-ko'rona va me'yorsiz foydalanish she'rning badiiy qimmatini tushirib yuborishi, uni oddiy matn darajasiga olib tushishi mumkin.

2. Tushunarsizlik va tor auditoriya:

Xulosa.

She'riyatda so'z tanlash shoirning badiiy tafakkuri va estetik didini namoyon etadi. Yoshlar tili esa zamonaviy hayotning ajralmas qismi sifatida she'riyatga kirib kelmoqda. Uni o'rinli va me'yorida qo'llash she'rni boyitadi, aks holda esa badiiy qiymatga zarar yetkazishi mumkin. Shuning uchun zamonaviy she'riyatda an'anaviy adabiy til va yoshlar tili uyg'unligi muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Odilova. G. She'riy tarjima ko'ngil ishi. - T.: O'zbekiston adabiyoti va san'ati. 2013.8-son.
2. Zayniyev. B. Dildan to'kilgan durlar. - T.: Navro'z 2018.92 b.
3. Sariyev Sh. Adabiyot fanidan yaxlit o'quv-didaktik majmua. - T.: Sharq 2015.447 b.
4. G'afurov I., Mo'minov O., Qambarov N. Tarjima nazariyasi. -T.: Tafakkur